

২৭/১২০৮

তাৰিখ
পংক্তি নং ৫ কলাব

চৈতিক ইন্কিলাব

বৰগুনা ৪ শিত শ্ৰম নিষিদ্ধ হলেও বৰগুনাতে শিত শ্ৰমিকের সংখ্যা বাড়ছে। ছবিতে ২টি শিতকে গান-সিগারেট বিক্ৰি একটিকে রিকশা ও অপৰটি ভান গাড়ী চালাতে দেখা যাচ্ছে।

-ইন্কিলাব

বৰগুনায় শিশু শ্ৰমিকের সংখ্যা বাড়ছে বাধ্যতামূলক প্ৰাথমিক শিক্ষা ব্যাহত

মোঃ মোশাৱৰফ হোসেন ॥ বৰগুনা জেলার সৰ্বত শিত শ্ৰমিকের সংখ্যা দিন দিন বৃদ্ধি পাচ্ছে। ঝুকিপূৰ্ণ ও অমানবিক শিত শ্ৰম মানবাধিকার আইনসহ আন্তৰ্জাতিক আইনে সম্পূর্ণ নিষিদ্ধ থাকলেও বৰগুনা জেলার কোথাও আইন বাস্তবায়িত হচ্ছে না।

জেলার ৫টি উপজেলা এবং ১টি পুলিশ ধানার বিভিন্ন এলাকাক যে সকল শিতপুরুষ নিষিদ্ধ হচ্ছে তার মধ্যে রিকশা চালানো, বেটেলে কাজ কৰা, টেস্পু হেলপার, চিঞ্চি পোনা শিকার, ফেরি কৰে মালামাল বিক্ৰি, লক্ষণাট কিংবা হাট-বাজারে কুলি এবং বাসাবাড়ীতে চাকৰ-বাকৰানিৰ কাজ।

ইতাপি। সকল কৃত্পক্ষের সামনেই এসব নিতোৱা সেখাপড়া হেড়ে পেটেৱ দায়ে কঠোৱ পৰিস্থিতে মধ্যদিয়ে প্ৰতিদিন সামান্য কিছু আয় কৰে অভাৱেৰ সংসারে ভৱণপোষণেৰ মেঘান দিচ্ছে।

একটি বেসৱৰ সংহার পৰিসংখ্যাতে দেখা গৈছে, ৫ বছৰ বয়স থেকে ১০ বছৰ বয়সেৰ শিতদেৱ বাধ্যতামূলক প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ে গোয়াৰ কথা, সেই বয়সেৰ প্ৰায় সাড়ে হয় হাজাৰ শিত বৰগুনা জেলার বিভিন্ন স্থানে নানাবিধি শিত শ্ৰমেৰ সাথে জড়িত। এদেৱ মধ্যে অর্ধেকেৰও বেশী শিত জীৱনেৰ ঝুকি নিয়ে লৱণাক্ত পানিতে, সাগৰ উপকূল, নদনদীতে চিঞ্চি পোনা শিকারে শ্ৰম দিচ্ছে।

বাকী শিতোৱা অন্যান্য প্ৰেশায়। অৰ্থত জেলার প্ৰতিটি প্ৰাথমিক শিল্পালয়ে কোন না কোন গোলাকায় এসব শিতোৱা জৱিপ ভালিকাড়ুত। তাদেৱকে ধাতা-পত্রে দেখানো হচ্ছে নিয়মিত ছাত্ৰ হিসেবে। এদেৱ নামে দেয়া হচ্ছে শিক্ষাৱ বিনিয়ম খাদা কিংবা মাসিক ২০ টাকা ভাত। আইন রয়েছে ছাত্ৰছাত্ৰী

কুলে না এলে অভিভাৱকেৰ বিলক্ষে শাখিমূলক বাবস্থা হচ্ছেৰ, ছাত্ৰছাত্ৰী বিদ্যালয়ে উপস্থিতি কৰাতে ব্যৰ্থ হলো শিক্ষকেৰ বিলক্ষেও আইনানুসৰ ব্যবস্থা হচ্ছেৰ নিয়ম রয়েছে। কিন্তু কোন আইনই প্ৰয়োগ না কৰাৰ ফলে অবস্থা যে তিমিয়ে সে তিমিয়ে থেকে যাচ্ছে। অনেক ক্ষেত্ৰে অভিযোগ পাওয়া গৈছে গৰ্ম বিতৰণকাৰী - ডিলাৰ, যানেঙ্গি-কমিটিৰ সভাপতি ও প্ৰধান শিক্ষক মৌখিকভাৱে শিক্ষাৰ বিনিয়মে থাদোৱ চাল গৰ গৰীব ছাত্ৰছাত্ৰীদেৱ ঠিকভাৱে না দিয়ে আছাসহ কৰছে। ফলে গৰীব ছাত্ৰছাত্ৰীৰ কুল হেড়ে প্ৰমেৰ দিকে ঝুঁকে পড়ছে।

একজি একজি পৰিৱৰ্তন পৰিসংখ্যানে আৱও জানা গৈছে, ১০ থেকে ১৬ বছৰ বয়স পৰ্যন্ত যোৱে, পড়া কিশোৱ-কিশোৱীদেৱ জনা বিভিন্ন এনজি ও গণশিক্ষাৰ নামে কুল খুলে বসলেও প্ৰকৃতপক্ষে এসব কুলে কোন সেখাপড়া হচ্ছে না। বৰং এসব এনজি ও কৰ্মকৰ্তাৰা লোপাট কৰেৱে বৰাদৰকৃত অৰ্থ। তাৰ শিক্ষা ও স্মাজ উন্নয়নেৰ নামে সাইন বোৰ্ডেৰ অভিলো ক্রেতিপ্রেমায়েৰ কোটি কোটি টাকাৰ সুদেৱ বাবসা কৰছে। সেখাপড়াৰ সুযোগশৰ্কৃত এসব বাবে পড়া কিশোৱ-কিশোৱীৰা সামান্য অৰ্থ উপার্জনেৰ তাসিদে শ্ৰম বিক্ৰি কৰছে। জেলা শহৰসহ জেলার অন্যান্য উপজেলা শহৰ ও হাটবাজাৰসমূহে শিত-কিশোৱ রিকশা ও ভান চালকেৰ সংখ্যা নিয়মিত বৃদ্ধি পাচ্ছে। কোন প্ৰকাৰ প্ৰশিক্ষণ ছাত্ৰ লাইসেন্সবিহীন এসব শিত-কিশোৱ রিকশা চালকৰা প্ৰায়ই দুষ্টিনাৰ শিকাৰ হয়। গাড়ীৰ হেলপার, গাড়ীৰ গারেজ কিংবা যোগেল-ৱেলেটেল-ৱেলেটোয় যে সুবল শিত শ্ৰমিকৰা কাজ কৰে, তাৰা অনেকেই

শ্ৰম দেয়া পেতেৱাতে, ইটোৱ ভাটায় একটি শিত নিন্দত কাজ কৰে যুজুৱি পায় ২৫ থেকে ৩০ টাকা। খুধিকাণ্ড শিত পৰেৱ ঘৱে বাজ কৰে। এদেৱ মধ্যে বেশীৰ ভাগই মহিলা শিক্ষা। বৰগুনা জেলার বাধ্যতামূলক প্ৰাথমিক শিক্ষা বাপৰেভজাৰে বাধা প্ৰয়োগ হচ্ছে। অধিক পৰিমাণে শিতপুরুষ বৃদ্ধিৰ ফলে, স্বাবৰ জন্য শিক্ষা 'সুযোগ চাই যান্ত্ৰ হ'ব' এসব গ্ৰোগান বৰগুনাৰ শিত শ্ৰমিকদেৱ কাছে কলমা।

ক'জন শিত শ্ৰমিকেৰইসামে আলাপ কৰিছিলাম ওদেৱ সমস্যা নিৰোঁ। তাদেৱই একজন প্ৰেমানন্দ, বয়ন ৮০০০০ ভানোৱেৰ পৰে সে কোনদিনই কুলে যায়লি। অভাৱেৰ তাৰণায় বৰগুনা শহৰেৰ একটি হিন্দু হেটেলে টেবিল মোছাসহ সব ধৰণেৰ কাজ কৰে। বৰগুনা শহৰে রিকশা ও ভান গাড়ী চালায় কুলে ও হেটেল। ওদেৱ বয়ন ১০/১১ বছৰ হবে। দুঃজাহি ওয়া প্ৰেমাতে পড়াৰ পৰ অভাৱেৰ তাৰণায় গ্ৰাম হেড়ে শহৰে এসেছে। একজনেৱেৰ বাবা নেই, অন্যজন মা-ধাৰৰ সাথেই বস্তিতে এসে আশুৰ নিয়েছে। এভাৱে হাজাৰ হাজাৰ শিত রয়েছে, যাতা সেখাপড়া হেড়ে শ্ৰম বিক্ৰি কৰে জীৱন ধাৰণ কৰছে।

বৰগুনা জেলাদু শিত শ্ৰমেৰ তিঁত সারাদোশে বিৱাজমান। অৰ্থত শিত শ্ৰম বকে এদেশে কাজ কৰছে শত শত এনজিৱসহ দেশী এবং আন্তৰ্জাতিক আনেক সংস্থা, বায় হচ্ছে কোটি কোটি টাকা। কিন্তু অবস্থাৰ কোন উন্নতি, হচ্ছে না। সঠিক আইন প্ৰণয়ন ও প্ৰয়োগেৰ মাধ্যমে শ্ৰমিকীৰ্তি শিত কিশোৱদেৱ শিক্ষাৰ দিকে কীৰিয়ে আনতে না পাৱলে দেশ' ও জাতিৰ উন্নয়ন তথা শিক্ষিত জাতি ওনৰে প্ৰতিষ্ঠা কোন দিনই সত্ত্ব নয়।